

Til dómsmálaráðuneytis
Skrifstofa réttinda einstaklinga
postur@dmr.is

Reykjavík 19. mars 2018
Tilv. 1803076/0.7.3

Efni: Umsögn að drögum að frumvarpi til persónuverndarlaga-19 mars 2018

Vísað er til Samráðsgáttar á vefslóðinni samradsgatt.island.is þar sem drög að frumvarpi til nýrra persónuverndarlaga eru birt til umsagnar (mál nr. S-31/2018) með fresti til 19. mars 2018.

Þjóðskjalasafn Íslands hefur einungis náð að kynna sér þessi drög lauslega og veitir á þessu stigi eftirfarandi umsögn eða athugasemdir.

Á vettvangi skjalasafna í Evrópu (European Archives Group og European Board of National Archivists) hefur Þjóðskjalasafn fylgst með og verið þátttakandi í umræðum um og gerð tillagna um breytingar á þeim drögum að nýrri reglugerð Evrópusamanbandsins (Evrópuþings, Evrópuráðs) á sviði persónuverndar sem komu fram árið 2012 og voru samþykkt 27. apríl 2016, (ESB)2016/679.

Skjalasöfn í Evrópu sáu að í drögunum hafði láðst að taka tillit til hlutverks þeirra sem vörsluaðila lykilupplýsinga úr opinberri stjórnsýslu. Opinberir aðilar safna og geyma persónuupplýsingar og þar með talið viðkvæmar persónuupplýsingar vegna verkefna sinna. Bæði stjórnsýsla og þegnarnir hafa þörf fyrir að þessar upplýsingar varðveitist en drögin gerðu ekki, eða að takmörkuðu leyti, ráð fyrir varðveislu þeirra m.a. vegna sjónarmiða um réttinn til að gleymast. Málflutningur Þjóðskjalasafna Evrópu leiddi til þess að í endanlegri gerð reglugerðarinnar er nú tekið tillit hlutverks skjalavistunar, eins og það er orðað í drögum að frumvarpi. Þjóðskjalasafn telur að í nýjum persónuverndarlögum sé þó þörf á að styðja betur við hlutverk skjalavistunar – skjalavörslu en nú er gert í drögum að frumvarpi og leggur eftirfarandi til:

Varðveisla persónuupplýsinga hjá afhendingarskyldum aðilum

Starfsfólk Þjóðskjalasafns hefur undanfarið orðið vart við að nokkurs misskilnings gæti innan stjórnsýslunnar um gildisákvæði tilvonandi laga um persónuvernd og vinnslu persónuupplýsinga sem byggir á reglugerð Evrópuþingsins og ráðsins. Borið hefur á því að aðilar innan stjórnsýslunnar telji að með nýjum persónuverndarlögum verði afhendingarskyldum aðilum gert heimilt eða skylt að eyða persónuupplýsingum sem myndast í starfsemi sinni. Einnig hefur borið á þeim misskilningi að einstaklingar muni hafa rétt á því að óska eftir að upplýsingum um þá sem er að finna í skjalakerfum afhendingarskyldra aðila verði eytt ef þeir óski eftir því (rétturinn til að gleymast). Mikilvægt er að þessi misskilningur á gildissviði laganna verði leiðréttur. Það getur valdið réttindum einstaklinga og stjórnvalda miklum skaða verði skjölum eytt án heimildar Þjóðskjalasafns úr skjalasöfnum afhendingarskyldra aðila.

Lög nr. 77/2014 um opinber skjalasöfn fjalla um skjalavörslu og skjalastjórn afhendingarskyldra aðila ásamt því að fjalla um hlutverk opinberra skjalasafna og aðgengi að safnkosti þeirra. Lögin mynda ramma utan um varðveislu og skipulag skjalasafna afhendingarskyldra aðila. Í 24. gr. laganna er til að mynda kveðið á um að afhendingarskyldir aðilar megi ekki eyða neinu skjali í skjalasöfnum sínum nema með heimild þjóðskjalavardar, reglum sem settar eru skv. lögnum eða skv. sérstöku lagaákvæði. Af þessu leiðir afhendingarskyldum aðilum ber að fylgja lögum um opinber skjalasöfn er varðar alla skjalavörslu og skjalastjórn

og varðveislu upplýsinga sem verða til í starfseminni. Það á við hvort sem um er að ræða skjöl sem innihalda persónuupplýsingar eða ekki.

Þjóðskjalasafn leggur til að í greinargerð með frumvarpinu verða á skýrt tekið fram að lögin veiti afhendingarskyldum aðilum ekki heimild til að eyða skjölum úr skjalasöfnum sínum né geti einstaklingar óskað eftir að upplýsingum um þá sé eytt úr skjalasöfnum afhendingarskyldra aðila með vísan í réttinn til að gleymast. Greinargerð frumvarpsins verður hluti af lögskýringargögnum þegar lögin hafa verið sett og munu því skipta miklu þegar kemur að túlkun laganna.

Aðgangur að skjölum skv. lögum um opinber skjalasöfn

Í 5. gr. draga um frumvarp til laga um persónuvernd og vinnslu persónuupplýsinga er kveðið á um að lögin takmarki ekki aðgang að skjölum skv. upplýsingalögum og stjórnsýslulögum. Ákvæði laga um opinber skjalasöfn gilda um aðgang að skjölum sem eru 30 ára og eldri en upplýsingalög um aðgang að skjölum sem eru yngri en 30 ára. Til að gæta samræmis er rétt að lög um opinber skjalasöfn verði einnig talin upp í greininni.

Um heimild til að afhenda opinberu skjalasafni upplýsingar sem falla undir lögin

Með lögum nr. 77/2014 um opinber skjalasöfn kom ný grein í núgildandi lög um persónuvernd nr. 77/2000 sem hljómar svo (15. gr.a.): „Heimilt er að afhenda opinberu skjalasafni upplýsingar, sem falla undir lög þessi, til varðveislu í samræmi við ákvæði laga um opinber skjalasöfn.“ Sambærilegt ákvæði er að finna í dönsku persónuverndarlögunum. Í drögum að frumvarpi til laga um persónuvernd og vinnslu persónuupplýsinga er þetta ákvæði ekki að finna. Mikilvægt er að ákvæðið verði áfram í nýjum persónuverndarlögum. Ákvæðið snýr eingöngu að öðrum aðilum en þeim sem eru afhendingarskyldir til opinberra skjalasafna en samkvæmt lögum um opinber skjalasöfn eru afhendingarskyldir aðilar skyldugir að afhenda skjöl sín til varðveislu á opinber skjalasöfn, þ.m.t. persónuupplýsingar.

Það er hlutverk opinberra skjalasafna að safna öðrum heimildum en frá afhendingarskyldum aðilum til að tryggja sem best að heimildir um þjóðarsöguna varðveitist, sbr. 6. tölul. 13. gr. laga um opinber skjalasöfn. Hluti þessarar þjóðarsögu er að finna í upplýsingum sem eru persónugreinanlegar og því mikilvægt að lögin komi ekki í veg fyrir að hægt sé að tryggja varðveislu á persónuupplýsingum annarra en afhendingarskyldra aðila. Dæmi um slík gögn gætu verið gagnasöfn sem hafa orðið til vegna rannsókna og geta haft mikið varðveislugildi til lengri tíma. Í V.-VII. kafla laga um opinber skjalasöfn eru ákvæði um aðgang að safnkosti opinberra skjalasafna, þ.m.t. ákvæði um takmarkað aðgengi að viðkvæmum persónuupplýsingum. Því er varðveislu og aðgengi að persónuupplýsingum tryggt hjá opinberum skjalasöfnum.

Að þessu tilgreindu skal tekið fram að Þjóðskjalasafn mun fylgjast með þessari áhugaverðu lagagerð og taka frumvarp Alþingis til skoðunar þegar það verður lagt fram.

Virðingarfyllt,

Eiríkur G. Guðmundsson
Þjóðskjalavörður